

DIFFERENCIÁLT ELJÁRÁSOK A NAPKÖZI OTTHONBAN

Napközis tanulóink száma állandóan emelkedik. Talán nincs az országban olyan iskola, ahol a jelentkezőket mind be tudná fogadni a napközi otthon. Mi lesz a fel nem vett tanulókkal? A szülők támogatást, segítséget várnak tőlünk, a tanítás, a nevelés terén is.

A gyermek a közösségekben él, de ha eredményes munkát akarunk végezni a közösségekben belül, az egyént kell alakítani, nevelni.

A GYERMEK EGYÉNISÉGÉNEK MEGISMERÉSE

Nélkülözhetetlen számunkra a gyermek egyéniségének alapos ismerete. A napközis nevelő többet van együtt a gyermekekkel, mint az osztályvezető, több megfigyelési lehetősége van. Munkám során tapasztaltam, a gyermek értékelésénél nem mindig azonos a véleményünk az osztályvezetővel. Előfordult, hogy az osztályvezető jó magatartásúnak minősítette a tanulót, ugyanakkor én panaszt emeltem magatartására és szorgalmára. Ilyen esetek mindig komoly problémát jelentettek számomra. Mi lehet az oka a kétféle értékelésnek?

Arra a megállapításra jutottam, hogy a napközi otthonban a gyermek bátrabban, szabadabban nyilatkozik meg. A nevelés olyan területein is megfigyelhetjük a gyermekeket, amelyre az osztályvezetőnek nincs alkalm: étkezés alatti viselkedés, egymással való társalgás, munkához való viszony, munkateljesítmény, a gyermek érzelmi élete, érdeklődése, alaptermészete, mind-mind olyan terület, amelyre bőséges megfigyelési lehetőség van a napközi otthonban.

Példákkal szeretném igazolni, kiemelni a közösség nevelőerejét, s ugyanakkor az egyéni bánásmód fontosságát.

Étkezés alatt feltűnt, hogy egyik 3. osztályos kislány nem tudja használni az evőeszközöket, ha csak teheti, kanállal eszik. Többször felhívtam a figyelmét a kulturált étkezésre, megmutattam az evőeszközök helyes használatát. Észrevettem, hogy ilyenkor a gyermek zavarba jön. Egyéni beszélgetés alkalmával a gyermek elmesélte:

„Én otthon csak kanállal eszem.”

Kicsit meglepődtem. Nem jól ismerném a családot? Mit tegyek? Néhány alkalommal a kislány mellé ültem, majd olyan asztalnál jelöltem ki a helyét, ahol az étkezés e leg-
elemibb követelményeivel probléma nem volt. A kis közösséggel előzőleg beszélgettem, hogyan adjanak segítséget az asztalnál. Munkám

eredményét akkor élveztem, mikor láttam a természetes kézmozdulatokkal, mosolyogva étkező gyermeket.

Játék közben figyeltem meg egy tanítványomat. A legdurvább jelzőkkel illette társait, ha pl. a társasjáték nem az ő javára dőlt el. Néhányszor csak figyelmeztettem, majd megkérdeztem, miért használja ezeket a durva szavakat? Választ rendszerint nem adott, pedig szókincese igen gazdag volt az említett szavakból. Kerestem az okot. Csatládlátogatás alkalmával megtudtam, hogy a szülők elváltak, a gyermek a napközis foglalkozás után több órát tölt anyja munkahelyén, sokat van egyedül, vagy az utcán a barátokkal. Eredményt azzal értem el, hogy sokat érdeklődtem a gyermek délutáni szórakozásai után. Próbáltam úgy irányítani a beszélgetést, hogy elmesélje a történeteket, megbeszéltük, mit lehet mondani a durva szavak helyett.

A munkához való viszony a legérdekesebb megfigyelési lehetőség a napközi otthonban. Gondolnak-e az osztályban tanító nevelők arra, hogyan készül el a feladott lecke, mennyi energia, szorgalom kell egy feladat elvégzéséhez. Számomra a tanórák önálló munkája, a munkavégzés folyamatának figyelése mindig kis tanulmány volt. A különböző típusok egész sora vonult fel előttem. Megbeszéltük a nehézségeket, egyénileg is sok segítséget adtam, s mégis, de nehezen készült el egy-egy feladat.

Nagyon fontosnak tartottam, hogy tanítványaimat önállóságra neveljem, s megértsek az önellenőrzés fontosságát. Megbeszéltük hogyan, milyen módon kell ezt végezni. Egyik 3. osztályos tanítványom feladataiban sok volt a helyesírási hiba. Kezdetben velem javította a hibákat, majd fokozatosan rátertem az önellenőrzésre. Jelenlétben, de önállóan javította később a hibákat, néhány hét múlva csak ennyit mondtam: ellenőrizted? — s visszaadtam füzetét. Rendszerint hiba nélkül kaptam vissza. Eredményt csak következetes munkával tudtam elérni. Véleményem szerint döntő szerepe van a következetes és a hosszú időn át tartó türelmes ellenőrzésnek.

TANULÁS, TANÓRÁK

A tanulók a napközi otthonban készítik el a házi feladatot.

A jól előkészített tanóra, ellenőrzés nemcsak a tanulók előhaladására van jótékony

hatással, hanem évek folyamán igen értékes tulajdonságok — szorgalom, önállóság, rendszeret, igényesség — kialakítását segítheti elő.

Marika első évben járt a napközi otthonba. Édesanyja néhány hét múlva így nyilatkozott:

— *Mióta napközis a kislányom, sokkal önállóbb, komolyabban veszi a tanulást.*

Melyek azok a szervezési formák és eljárások, amelyek munkánk sikerét ezen a téren biztosítják? A napközi otthonban a korszerű tanulási módszerekkel kapcsolatban feltétlenül beszélnünk kell: a tanulás egészségi feltételeiről, a gyermekek közötti különbségről, a tanulás módszereiről, az egyéni tanulásról, a számonkérésről.

A TANULÁS EGÉSZSÉGI FELTÉTELEI

Sok gyermek tanul együtt, gondoskodnunk kell *friss, tiszta levegőről*.

Biztosítani kell a tanulóhelyiség *csendjét*. Senki és semmi nem zavarhatja a gyermeket a tanulás ideje alatt.

Nem közömbös az sem, hogy a gyermekek mikor készítik el a házi feladatot.

Az 1—4. osztályos tanulók általában változékony rendszerben járnak iskolába. A feladatok elkészítését soha nem kezdtem a tanítás, vagy az ebéd után. Csendes pihenővel, játékkal töltöttük az időt tanóráig. A tanítástól eltelt 2—3 óra alatt kipihenni magát és alkalmassá válik ismét egy bizonyos ideig tartó komoly munkára.

A napközis nevelőnek ismernie kell a gyermekek teljesítőképességét. Az idegrendszer teljesítőképessége a különböző napszakokban nagyon eltérő. Szakasszóságot árul el, aminek a tanulásra nézve is komoly következményei vannak. Az első teljesítménymaximum a reggeli és a kora délelőtti órákra esik: 8—10 óra között, míg a másik 15—19 órára esik.

Napirendünk tervezésekor különös gondot kell tanúsítanunk az 1. osztályos tanulók munkarendjének megszervezésére. A 6 évesek hamar elfáradnak. Nem tudnak hosszabb ideig koncentrálni. Ha a délutáni órákra esik a tanóra, különösen fáradt a kisgyermek mellett. A legtöbb korán reggel kel, a délelőtti munka is kifárasztja, feltétlenül kell beiktatni ebéd után csendes pihenőt. Nagyon szerették kis tanítványaim a mesét. Ilyenkor a padra, vagy asztalra hajtották fejcskékjüket, élvezték a csendet, a nyugalmat. A sikeres tanóra elengedhetetlen feltétele, hogy a kicsik sokat legyenek a levegőn. Tavaszi, őszi időben az udvarra vonultunk, ott olvastam a meséket, ott tartottam a megbeszéléseket. A mindennapos friss levegőn való tar-

tózkodásra a téli időszakban is nagy gondot fordítottam. Minden osztály tanulásának kijelölésében a változatosságra kell törekedni. Különösen érvényes ez a szabály az alsó tagozatos napközis gyermekekre. A különböző jellegű feladatok elkészítése ideg- és izomtevékenységet igényel. Ezt a szabályt mindig figyelembe vettem a tanórán végzett munka megbeszélésénél.

Talán kicsit furcsán hangzik, ha ebben a témakörben a táplálkozásról is szólok. A gyermekek általában háromszor étkeznek a napközi otthonban. A konyhának az étrend összeállításánál a változatosság mellett figyelembe kell vennie, hogy a táplálkozásnak is szerepe van a tanulás eredményességében. A gyengén táplált gyermeknek csökken az aktivitása. Bizonyos tápanyagok, pl. fehérjék és vitaminok hiánya is előidézheti ezt az állapotot. A C-vitamin adagolása, főként a téli hónapokban szükséges. Napközi otthonunkban a téli hónapokban rendszeresen kaptak a gyermekek csipkebogó teát.

A GYERMEKEK KÖZÖTTI KÜLÖNBESÉG

Tanulás, felkészülés tekintetében sem egyformák a gyermekek. Találkoztam vasszorgalmú, de nehezen tanuló gyerekekkel, aki minden percét a másnapi lecke mellett töltötte. Mások viszont alig nyúltak a könyvhöz, játékos könnyedséggel végezték el a feladatokat.

Tapasztalatom szerint számos külső és belső tényező lehet az oka a munkakedv és a teljesítmény csökkenésének. Mindig úgy éreztem, hogy kötelességem megkeresni, feltárni a rejtett okokat. A gyermek elszólásában nem egyszer állapítottam meg, hogy „ellenszenves” a tantárgy, néha egyszerű volt a válasz: „nem szeretem”. Mindig kutattam az okot, miért ellenszenves a gyermeknek a tantárgy? Hányszor hallottam különösen a kicsiktől, nem szeretem pl. a számtant, a nyelvtant, az olvasást. Ha elhangzott a „miért”, rendszerint nem tudtak rá választ adni. Példákkal próbáltam ecsetelni a tantárgyakban rejlő sok-sok szépséget. Próbáltam gyakorlati dolgokkal felkelteni a tantárgy iránt az érdeklődést. Milyen szép a hibátlanul megírt levél, sokkal jobban élvezheted a könyvek szép kifejezéseit, tartalmát, a mesét, vagy az érdekes útleírásokat, ha jól tudsz olvasni! A kicsiknél egy rossz osztályzat is döntő lehet. Érzékenyebb, gyengébb képességű gyermek munkakedvét nagyon befolyásolhatja a rossz jegy.

Komolyabb a helyzet a nagyobb gyermekekénél. Előfordul, hogy a gyermek a *sikertelenség okait a pedagógusban keresi*. Jó szó-

val, dicsérettel megnyerhetjük, vagy elveszít-
hetjük a gyermekek bizalmát.

Hallottam már ilyen megnyilatkozást: *Azért szeretem az Elővilágot, mert Erzsébet néni olyan érdekesen magyaráz.* De elhangzott a fenti idézet ellenkezője is. A gyermek nagy kritikus. A jól megszervezett óravezetéssel az érdekesen előadott anyaggal megalapozhatjuk a tantárgy szeretetét. A rossz eredmény-
hez gyakran hozzájárul a rendszertelen család élet és a rejtett betegség. Családlátogatók alkalmával sok dologra fény derül. Hány családnál tapasztaltam, hogy nincs megfelelő hely a gyermek számára az otthonban. Jancsi állandóan az utca lakója volt. Mikor megláttam a lakásukat, meglepődtem a szépen, ízlésesen berendezett szobákon. Akkor miért éli a gyermek a maga kis életét az utcán? Merült fel a probléma. A beszélgetés alkalmával megtudtam, hogy az anya féltette a szép berendezést, a rendet, a tisztaságot. Próbáltam az édesanyával megértetni, hogy legalább egy sarkot adjon Jancsinak. Legyen az az ő kis birodalma.

Nagy problémát jelent, ha a nevelés terén nincs meg a *szülők között a harmónia* és a viták a gyermek előtt zajlanak le.

Volt olyan tanítványom, akit édesanyja a délutáni műszakok alkalmával csak reggel látott. A gyerekek a délutánt, estét egyedül töltötték. Elvált szülők gyermekéről van szó, a probléma tehát még nagyobb.

Nem egy tanítványom panaszkodott fejfájásról, fáradtságról. Az alapos orvosi/vizsgálat néha komoly betegségeket számolt fel.

Ha felkutatjuk az eredménytelenségek okait, nem elégedünk meg ennyivel. Adjunk meg minden segítséget, hogy a gyermek munkakedvét fellendítsük. Egy alkalmas időpontban elhangzó dicséret, simogatás talán döntően befolyásolja a gyermek munkakedvét, tanulásiának eredményét.

A TANULÁS MÓDSZEREI

Hogyan tanuljon a gyermek? A megfelelő módszerek alkalmazására nekünk kell meg-
tanítani a gyermekeket.

Hogyan kezdjük ezt a munkát? Elmagyarázzuk tanítványainknak, hogy ne aprózzuk, daraboljuk fel az anyagot, hanem mindig az egészet olvassuk el figyelmesen. Amit nem értenek, azt húzzák alá, a szabályokon gondolkodoznak el, az ismeretlen kifejezéseket jelölik meg. A tájékozódás után, a részek közti összefüggések átgondolása után tegyen kísérletet a könyv nélküli összefüggő felmondásra. Bármennyire pontatlan is ez az első felidézés, a további tanulás szempontjából nagy jelentőségű, mert a szöveg részei közti kapcsolat, bármennyire lazán is, de megteremtődik. Az újabb és újabb végigolva-

sás és a felmondási kísérletek később szorosan egymáshoz fűzik a gondolatokat. Előnye ennek a módszernek, hogy a részek közti kapcsolat szilárd és a felejtés lassú. Ezt a módszert egyenletesen nehéz, rövid terjedelmű szövegek tanuláskor tanácsos alkalmazni. Már az alsó tagozatos csoportokban elkezdhetjük az előbbi módszerrel való tanulást. Főleg az olvasmányok tartalmi felmondása során nyílik erre alkalom. Felső tagozatos csoportokban az irodalmi és a történelmi szövegek tanulásához ajánlatos. Megfigyelésem szerint a gyermekek nem szeretik ezt a módszert. Az eredményt későn, fárasztó munka után látják csak. Az alsó tagozatos és gyengébb előmenetelű tanulóknál csak fokozatosan alkalmazzuk.

Másik eljárás szerint kisebb összefüggő részekre osztja fel az anyagot és részenként tanulják meg. Amikor a végére érnek, az egész anyag felmondása következik. Ez a módszer a legelterjedtebb a gyermekek között, mert a siker gyorsan jelentkezik. Alig fog hozzá a munkához, már fel is tud mondani valamit és ez további tanulásra ösztönzi. Főként a kisebb, alsó tagozatos tanulóknál és a gyengébb kitartású felső tagozatosak számára fontos. Hátránya, hogy a törések helyein, az egyes részek között nehezen alakulhat ki a szilárd kapcsolat, ami a felmondáskor elakadást okozhat. Verstanuláskor különösen mutatkozik a feldaraboló tanulás említett hátránya. A felejtés is gyorsabb, mert a mozaik-szerűen felépülő anyag könnyebben szétbomlik. Tanítványainkat tájékoztassuk arról, hogy mikor alkalmazhatják ezt a módszert. Versek, szabályok, szó szerint megtanulandó prózai szövegek esetén. Magyarázzuk meg növendékeinknek, hogy a gyors siker mellett nem ez a leggazdaságosabb módja a tanulásnak.

A felső tagozatos gyermeknek különböző nehézségű lecke-
ket kell megtanulni. A vegyes tanulási módot feltétlenül ismertetjük meg velük. A vegyes tanulási mód az előbbi két módszer kombinációja. Mindazt egyesíti magában, ami azokban előnyös, célravezető.

Hogyan tanuljon a gyermek ezzel a módszerrel? Figyelmesen végigolvassák a leckét, s igyekeznek annak értelmét, összefüggéseit megragadni. Az anyag nehezebb részeit, szabályokat, adatokat, felsorolásokat külön-külön megtanulják, végül az egész leckét annyiszor ismétlik, míg hibátlanul nem tudják. Az alsó tagozatban ilyen tanulási módszert igénylő anyag ritkán fordul elő.

Talán kicsit hosszabban, részletesebben foglalkoztam a különböző tanulási módokkal, de nem közömbös, hogy milyen tanácsot kap tőlünk a gyermek.

Milyen legyen az önálló csendes tanulás? A fő követelményt erre az időre így fogalmazhatjuk meg: teljesen önálló munkát vé-

gezzén minden tanuló. A gyermek munkáját segítjük, de soha nem készítjük el helyettük. A gyermek annyi utasítást kapjon csak, amennyi a továbbjutáshoz szükséges. A gyengébb tanulókra több időt kell fordítani. Néha melléjük ültem, figyeltem munkájukat, megbeszéltem velük a problémát okozó részeket. Mindig megfigyeltem, mi okozza a nehézséget. Itt is érvényesítettem azt az elvet, csak annyi segítséget, amennyi a munka önálló folytatásához szükséges. Ha észrevettem, hogy több gyermek szorul segítségre, értesítettem az osztályvezetőt. Az önálló tanulási idején figyeltem a gyermekek munkáját. Félig kész feladattal nem szaladgálhattak hozzám. A tanulópárok az önálló tanulás időszakában egymástól függetlenül készültek fel. Csak a számonkérésnél foglalkozhattak együtt az anyaggal, különben a gyenge, lusta tanuló élésködik társán. Az önálló tanulás időszakában munkám nem merült ki a tanulók megfigyelésében. Fontos feladatnak tartottam, hogy az eredményes tanuláshoz szükséges személyiségvonásokat fejlesszem tanítványaimban.

Igyekeztem megértetni velük, hogy átgondoltan, céltudatosan használják fel a tanulásra szánt időt, bízzanak önmagukban, ismerjék fel tudásuk gyenge pontjait, igekezzenek azokat kijavítani. Az alsó tagozatban ezek a vonások még fejletlenek. Évek során azonban megerősödhetnek, ha erre céltudatosan törekszünk.

ELLENŐRZÉS

A felkészülést az önellenőrzés követi. Ekor derül ki, hogyan használta fel a gyermek a tanulásra szánt időt. Az ellenőrzés idején fellazul a fegyelem, de nem borul fel a rend. A gyerekek egy része, ha szükséges, tovább folytatja a tanulást. Az auditív motorikus típusú gyermekeknek megengedtem, hogy a folyosón hangosan vegyék át a leckét.

A számonkérést a munkacsoportvezető, a tanulópárok segítségével bonyolítottam le. A nevelő szerepe fontos ebben a szakaszban. Tájékoztattam növénydekeimet a számonkérés rendjéről, módjáról, szempontjairól.

Először az írásbeli feladatokat, azután a szóbeli feladatokat, végül a manuális lecke-t néztem át.

Tanulóink beszédképességét is fejlesztenünk kell, ezért a feladatokat összefüggően mondják el a gyermekek, a szabályok alkalmazását is feltétlenül kérjük számon. A számonkérést az első, második osztályosokkal kezdjük, ezt kövesse a harmadik, negyedik osztály. Az olvasás, helyesírási szabályok gyakorlása, csoportos foglalkozás keretében történjék.

A felső tagozatos gyerekek ellenőrzése is

nagy gonddal, felelősséggel jár. Itt azonban fokozottabban számíthatunk a gyermekek közreműködésére. A különböző korosztályból álló csoporton belül a magasabb osztályokba járó tanulók már egyedül is elvégezhetik a kisebbek munkájának ellenőrzését.

Az ellenőrzésnél a feleleteket nyelvhelyesség szempontjából is ellenőrizzük. A kifogásolható nyelvi botlásokra figyelmeztessük a tanulókat. Nagy jelentőségű, ha az ellenőrzéskor a nevelő ismeri az egyes tárgyakat tanító nevelők kérdésési módszereit. Ezeket a tapasztalatokat óralátogatásaink alkalmával szerezhettük meg. Mindig olyan számonkérési formák kialakítására törekedjünk, amely a tanulók fejlettségi szintjének legjobban megfelel. Az ellenőrzés alatt a gyermek ne veszítse el a munkakedvét. A beszámolás kellemes sikerélményt jelent.

Az ellenőrzés után elbíráljuk a gyermekek felkészültségét. Nem szabad lebecsülni ennek pedagógiai szerepét. Elmondjuk, ki hogyan dolgozott, milyen mértékben teljesítette kötelességét. Mondjuk el véleményünket a csoportokról, felelősökről, majd az egyénekről. Mondjuk meg ki érte el a megfelelő eredményt, kinek a munkája kifogásolható.

Dicsérjük a szorgalmas tanulókat, ösztönözzük a gyengébb képességű gyermekeket. Mindig keressük meg a gyenge eredmény okát. Lehet ez betegség, a szorgalom hiánya, családi körülmény.

A fentiek ismeretében kezdhethetjük el csak a hibák megszüntetését. Az osztályfőnökkel, a családdal együtt kell dolgoznunk. Munkánkat csak akkor végezhetjük szakszerűen, ha pszichológiai, pedagógiai és módszertani ismereteinket állandóan gyarapítjuk.

AZ ÉRTELMI KÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSE

Sokszor éri a napközis gyermekeket az a vád, hogy kevés alkalom nyílik számukra az értelmi képességek gyarapítására. Munkatérületünkön számtalan mód kínálkozik az értelmi képességek fejlesztésére. Az előbbieket néhány gyakorlati példával igazolom. A heti megbeszélések feladat a felmerülő problémák, elért eredmények számbavétele. A felelősök beszámolnak, értékelnek, bírálnak, javaslatokat tesznek. Az év elején a gyermekek bátoratlanok, nehezen fejezik ki magukat. A feltett kérdésekre néha csak hosszabb gondolkodás után válaszolnak. A fejlődés hónapról hónapra javul. Csoportomban 3—4. osztályos tanulók voltak. A 2. félévben a megbeszéléseket teljesen a csoport ifjúsági vezetője irányította. Naplót vezetett otthonunk életéről. A gyerekek nagyon komolyan vet-

ték a beszámolókat. Előfordult, hogy harmadik osztályos gyermekek kijavították társuk beszámolóját, mert nem szépen vagy nem jól fejezte ki magát.

A gyermekek hozzászólásai, véleménynyilvánítása, vitája, egyszerűen aktivitása ne maradjon el. Problémákat állítunk a gyermekek elé, feladatokat tűzünk ki, választási lehetőségeket biztosítunk. Az egész csoportot próbáljuk bekapcsolni a beszélgetésbe, kritikai állásfoglalásra buzdítjuk a gyerekeket.

A gondolkodás fejlesztésére számtalan alkalom található a kulturális foglalkozásokon. A meséket röviden megbeszéljük, figyelmüket a lényegre tereljük. Véleményt mondunk a szereplőkről. A felső tagozatban irodalmi versenyeket rendeztünk. A gyermekek irodalmi tájékozottsága, olvasottsága került a porondra. Pl. részleteket olvastunk fel irodalmi művekből, vagy szereplők nevét soroltuk fel. A gyermekeknek ki kellett találni,

melyik könyvből valók a szereplők, ki a könyv írója. Hasonló versenyprogramot állíthatunk össze történelemből, zenéből, sportból.

Szavaló- és szépen olvasó versenyeket rendeztünk. Az irodalmi szépezzék, a művészi tolmácsolás mellett ébren tartjuk tanítványainkban a költészet iránti érdeklődést. A séták, kirándulások sokféle élményt nyújtanak a gyerekeknek, az ismeretszerzéshez segítséget adnak. A gyermekek nagyon szeretik ezeket a sétákat. Kérdésekkel árasztanak el bennünket a látott dolgokkal kapcsolatosan. Összefüggéseket keresnek a kirándulás és az iskolában tanult anyagrészek között. Bírálnak, véleményt mondanak.

A napközis nevelőnek elsődleges feladata a nevelés, a családi légkör megteremtése.

Fazekas Anna gyak. isk. tanító
Győr, Tanítóképző Intézet

A KISDOBOS MUNKA ÉS AZ ISKOLAI NEVELÉS

Az iskolai Rendtartás 8. §. (4) bekezdése írja:

Minden nevelőnek hivatásából eredő kötelessége, hogy nevelőmunkája során különös gondot fordítson az ifjúsági mozgalommal való együttműködésre. Segítse az úttörőszervezet tanulmányi, kulturális vagy sportmunkáját. Látogassa a mozgalom összejöveteleit. Vonja be a gyermek- és ifjúsági közösségeket egy-egy nevelési feladat megoldásába. Támogassa a szervezetet az órák kívüli foglalkozások megszervezésével és ellenőrzésével. Segítse az ifjúsági szervezet iskolai vezető szerveinek munkáját, öntevékenységük kibontakozását.

Az ifjúsági mozgalommal való foglalkozás a tanterv által előírt nevelési feladatok megoldásának is területe, másrészt hivatali kötelesség. Két fő munkaterülete van: az általános iskola és az ifjúságmozgalmi szervezet.

A két terület szoros egysége és kölcsönhatása társadalmi igény és pedagógiai szükségserűség.

Az ifjúságmozgalmi szervezetek közül az úttörőcsapat része a kisdoboscsapat.

Itt éri a gyermekeket először a szervezett és tervszerű benyomások rendszere, amely meghatározó jelentőségű a társadalmi igényével azonos nézetek és magartartás irányára, tartalmára és mélységére.

A nevelési követelmények teljesítéséért különböző módszerekkel dolgozik a kisdoboscsapat.

TESTI NEVELÉS

A kisdobos próbakövetelmények 2. osztálytól szervesen ráépülnek a mindennapos testnevelésre. Pl. Végezz reggeli tornát! A há-

romtusa versenyekre való felkészülés pedig az őszi-tavaszi időszak foglalkozásainak gerincét képezi. Az erőpróbák jó akaratnevelő hatásúak. A csoportok megtanulják a kitartó, kemény munkát, de megtanulják a kudarcok elviselését is.

A hadijátékok, akadályversenyek, a honvédelmére való testi alkalmasság előkészítésére adnak jó lehetőségeket. Alkalmat találnak váratlan akadályok leküzdésére, a bajtársiasság gyakorlására. A nehéz körülmények közötti fegyelmezett magartartás erősíti a testet, lelket. Az egészségügyi szabályok megtartása a csapatban éppen olyan fontos és lehetséges, mint az iskolában. De itt más körülmények között: Elsősorban a szabad természetben érvényes higiénia ismeretével és alkalmazásával, az esetleges balesetekre való felkészüléssel, az eszközök és sebkötözősi anyagok használatával.

A gyermek mozgásigénye — főleg a városi — kényszerű korlátozásoknak van kitéve. Az oktatás óráin, a folyosón, a lakásban és a közterületeken egyaránt hiányzik az egészséges testi fejlődéshez elengedhetetlen természetes mozgás. Az örökös visszafogottság ellensúlyozása a biztonságos, szabad természetben töltött őrsi vagy rajfoglalkozás és játszótéri tevékenység, ahol a felnőttnek erős akaratral kell küzdenie beavatkozási szándékát. Szerepe csak a testi épség megővése és az elvadulás megakadályozása.

A játszótérek a legtöbb esetben nem adnak mozgási lehetőséget a 6–14 éves korú gyermekeknek. A kisebbeknek készültek.

A kisdoboscsapatban folytatott játékos sporttevékenységek sikerélményhez, a társak-